

Insula anamorfozelor

versiunea lui Christine Montalbetti

traducere de Mădălina Brumă

Îmi aduc aminte exact cum a început totul.

Era o seară de primăvară pe sfârșite, ceva în aer aducea a vară. Eram așezat afară, la țară, pe terasa unei case de oaspeți. Tocmai terminaserăm de luat cina iar prietenii mei intraseră în salon, unde discutau în timp ce pe ecranul televizorului sclipeau imaginile unui documentar animalier.

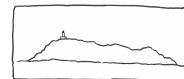
Cerul se întuneca și strivea grădina. Dincolo de bordura care delimita terasa, încă mai puteam zări arțarul și rândul de peri către dreapta.

Simțeam sub antebrațe contactul cu mușamaua care fusese debarasată. Deasupra mea, becul unei plafoniere improvizate proiecta pete galbene pe suprafața lucioasă a acesteia, pe care se zărea un motiv obsesional, triouri de găini albastre și albe care înaintau în cortegii, răspândite cu regularitate printre coșuri maro de mărimea lor și ouă, nici ele la scară, în timp ce în acest vălmășag se strecurau forme mai geometrice și mai abstracte, care nu păreau intenționate a reprezenta altceva decât pe ele însele.

Mă cuprindea o stare inexplicabilă de fericire fără ca aceasta să fie legată de un eveniment anume care să fi fost un motiv de bucurie, ci doar de condițiile acelei clipe, de modul tactil în care se lăsa peste mine noaptea ca un voal umed, de greutatea plăcută, consistentă a zilei, pe care sufletul meu o cântărea cu grijă, de tabloul câmpurilor ondulate ce se albăstreau înaintea mea și printre care se aprindeau luminițe în depărtare, precum schița unei coaste zărite dinspre mare.

Prezența apropiată a prietenilor mei îmi țesea un cocon moale în timp ce terasa pustie, sub cerul imens al satului, mă cufunda într-o singurătate în tulburarea căreia doream să mai întârzii puțin.

Eram stăpânit de o sensibilitate amplificată la tot ce mă înconjură, la cea mai lină adiere, la grisaiul în nuanțe de albastru și negru care invadea grădina și, în același

timp, eram atent la mine însuși, ca și când, în acel moment, mă apucam să exist mai intens decât de obicei ; iar în tăria acestor senzații puteam recunoaște, insistentă, violentă și magnifică, bucuria care precedă ivirea bruscă a scrisului, atunci când acesta izvorăște la propriu, fericit, stângaci, palpitând și necesar.

Am apucat (năvalnic, aș putea spune), în buzunarul hainei mele, stiloul scurt agățat de stofă cu agrafa argintie și carnețelul pe care îl îndesasem acolo dimineață.

Becul de deasupra mea mă lumina exact atât cât trebuia.

Am pus penița stiloului pe hârtie din dorința aprigă de a descrie senzațiile ce mă năpădeau, de a găsi cuvinte pentru starea mea, însă mă izbeam imediat de ideea unui „eu” cu care aveam pornirea de a începe fraza.

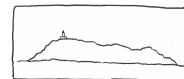
Era un „eu” nud, impudic, imposibil, un „eu” care mă consuma de îndată pe mine însuși, care mă expunea în mod dureros, aproape insuportabil.

Am rămas câteva clipe prada acestei răvășiri. Toate emoțiile pe care acest loc le sădea în mine, obscuritatea crescândă, răcoarea serii, toate mă apăsau și strigau să se prefacă în fraze pentru a mă despovăra de greutatea lor. Tot ce mă copleșea în acel moment, tot ce-mi curma răsuflarea cu riscul unei implozii, trebuia să iasă din mine și să devină poveste, pentru a îmblânzi roiul sfâșietor de senzații intense și, în același timp, pentru a-mi da satisfacția de a fi transformat aceste minute într-un obiect artizanal (pentru că trece prin mână) și anume un text, care ar putea mai apoi circula din cititor în cititor.

Dar ce puteam face dacă „eu” era de o apropiere prea violentă?

Cum să scot la iveală aceste fraze care ar plămădi emoțiile în poveste, cine ar veni să le adune pentru a le conduce pe pagină unde s-ar așterne citețe și mi-ar lăsa inima împăcată?

În această stare extremă ce reclama o soluție urgentă, am avut o idee. Nu era o hotărâre rațională, argumentată, chibzuită, ci mai mult o necesitate căreia, fără a

avea timp de a o pune în balanță, îi cedezi. Mijlocul îl găsisem : să-mi împrumut emoțiile altcuiva.

Și sub penița mea, chiar fără să mă gândesc, pentru a începe acest întâi paragraf, a apărut numele lui Simon. Simon care, ca și mine, stătea așezat pe terasa unei case de oaspeți, după cină și care, la fel ca mine, își cufunda ochii în peisajul din ce în ce mai șters, mai îndepărtat, al câmpurilor dinaintea lui. Simon, căruia îi dădeam în curând sarcina amintirilor și lecturilor mele din acea zi, în timp ce stăteam întins pe un șezlong iar prietenii mei lucrau în grădină, până și sarcina acestui prieten uitat, pe care-l revăzusem nu demult și a cărui fantomă îmi bântuise acele ore. Mușamaua de asemeni, mă apucam să o descriu, numai că el era, încă o dată, cel care o privea, care-i urmărea motivele și care lăsa aceste motive să flirteze înlăuntrul lui cu vechi amintiri ale unor sejururi petrecute la țară, cu episoade din copilăria lui pe care le smulgeam din propria-mi copilărie pentru a i le servi pe tavă. Dar nu aveam de ales deoarece, doar cu condiția de a pretinde că toate acestea îi aparțineau, puteam să dau frâu liber formulării multitudinii de emoții care mă sugrumau în acea clipă.

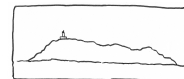
Fraza curgea voioasă, în largul ei, de vreme ce atribuiam toate aceste sentimente unui terț.

În doar jumătate de oră mi-am înnegrit din abundență carnetul. M-am alăturat prietenilor mei, m-am așezat alături de aceștia în canapeaua adâncă și am urmărit împreună cu ei ultimele imagini ale documentarului, în care se vedeau peisaje de gheață filmate de pe puntea unui vapor, de pe care un bucătar povestea experiența acelei călătorii.

Am revenit asupra textului când m-am întors acasă și când, așezat la masa mea de lucru, l-am mărit puțin, l-am completat până ce a luat această formă, cea a reveriilor unui bărbat, un anume Simon, aflat pe terasa unei case de oaspeți.

Nu aveam de ce să dau înapoi.

Procedeul era formidabil. Îmi oferea o paletă de posibilități pe care nu mi le imaginaseam până atunci.

Nu numai că mă simțeam cu totul liber în exprimarea sentimentelor mele, dar mă puteam travesti și puteam cotrobăi în dulapuri imagine.

Personajul meu principal nu mai purta haine obișnuite. Se putea îmbrăca cu panoplia unui cow-boy sau se putea acoperi cu un chimonou.

Încetam să fiu prizonierul propriei mele înfățișări.

Totul începea să țină de deghizări, de jubilații.

Într-un cuvânt, mă amuzam.

M-am folosit de acest procedeu de-a lungul mai multor cărți. Eram mulțumit de invenția mea. Voiam să mă bucur de aceasta, să o valorific, să o conjug, așa, din roman în roman.

Eram un fel de Frankenstein, sau de Gepetto dacă vreți : modelam trupuri și le dădeam viață pagină după pagină. Le plimbam prin universuri al căror decor îl pictam din mers. Adeseori apăreau peisaje pe unde trecusem eu însumi și le dezvăluiam numele. Alteori, aceste peisaje erau precum niște sinteze, suma mai multor peisaje pe care le traversasem, pe care le contemplasem și unde simțisem acel dulce fior de a exista. Le ofeream figurilor pe care le făuream ocazia de a-l simți la rândul lor, le împrumutam senzații care fuseseră ale mele, sentimente care semănau cu cele încercate de mine și pe care le împlenteam cu mici fantezii din când în când. Inventam locuri și nu doar atât, mă făceam arhitect, decorator, și acolo îi plimbam pe acești „ei” și „ele”, ca pe niște figurine din hârtie pe care le acționasem cu ajutorul unui șnur, atât doar că le confeream gânduri pe care le insuflam de fiecare dată, ca pe ceva ce-mi aparținea de drept, ce mă întemeia.

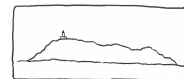
Mă simțeam fericit după fiecare ședință de scris. Mă ridicam de la masa mea de lucru și mă duceam să mă pierd în lume, unde trăiam de această dată aventurile mele, în numele meu.

Alternanța aceasta îmi convenea.

Un regim de viață, să spun așa.

Un fel benefic de a împărți lucrurile.

Cel puțin așa mi se părea.

Căci această organizare s-a dovedit în cele din urmă a fi pervertitoare.

Puțin câte puțin, deveneam agitat fără să știu de ce.

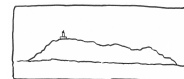
La început era doar noaptea. Visam urât. Mergeam prin spații prost iluminate și aparent pustii, unde apărea deodată din umbră cineva care-mi semăna fără să fiu eu și căruia nu reușeam să-i ghicesc intențiile în privința mea. Continuam să înaintez și, la fel, alți indivizi se prezentau în fața mea, siluete aproape ca a mea dar totuși diferite; și nu știam ce să cred despre aceste dubluri ciudate, despre aceste sosii imperfecte.

Apoi, curând, în toiul zilei, eram prada unor sudori de neînțeles. Mă plimbam liniștit, fără să grăbesc pasul și, brusc, cămașa mi se uda. Când mă aflam în metrou, scaldat în fotonii puțin binevoitori de un gri-gălbui obișnuit, fără să strige „păzea”, hainele deveneau pline de sudoare.

La început mi se întâmpla asta, apoi impulsurile subite de a fugi. Cinam la niște prieteni și, deodată, simțeam nevoia imperioasă de a mă ridica de la masă. De fiecare dată trebuia să găsesc un pretext (nu eram sigur că stinsesem aragazul, spuneam cu jumătate de gură înainte de a fugi, îmi aduceam aminte că trebuia să-mi întâmpin un văr la aeroport, sau mai știu eu ce scuză care-i lăsa pe prietenii mei cu gura căscată, în timp ce eu trânteam ușa apartamentului lor pentru a mă repezi pe trepte).

Umblam atunci prin oraș și, de oboseală, ajungeam să mă așez undeva, pe o bancă, bordură sau palier și uneori direct pe trotuar. Iar în acele clipe, ori ațipeam, ori aveam propriu-zis viziuni, creaturi care apăreau și cărora nu le înțelegeam intențiile.

Uneori se mulțumeau să se apropie și să se depărteze în fața mea. La început nepăsătoare față de prezența mea, se transformau apoi într-un soi de cortegiu burlesc, un show agresiv, ceva enervant și ostil la care mă obligau să fiu spectator. Le contemplam, semănau cu ceva, dar epuizarea mea mă împiedica să le identific complet. Purtau falbalale, straie ce foșneau, erau gătite precum niște boa cu pene.

Erau travestite la repezeală iar atenția mea se pierdea în pliurile unei dantele, sau în mișcarea suplă, lejeră a penelor ridicate în aer de gesturile lor.

Alteori, creaturile ce veneau astfel să mă bântuie se apropiu de mine și mi se adresau. La început nu erau perfect clare pe întrezărite, dar apoi recunoșteam destul de repede cutare personaj din cutare roman al meu, atunci când, înlăturându-și zorzoanele, apăreau în hainele pe care le inventasem pentru ele.

Ba băteau câmpii, ba îmi reproșau atât asemănarea dintre mine și ele, cât și mulțimea de diferențe ce ne deosebeau. Revendicările lor erau lipsite de coerență. Se revoltau în fond, precum spuneau acestea, de a nu fi altceva decât niște oglinzi pentru mine însumi și, în același timp, păreau să sufere din cauza reflexiei atât de aproximative și piezișe, atât de alterată de zeci de detalii datorită cărora nu puteam fi confundați.

Ori eram eu cel care suferea?

Aveam nevoie să iau aer.

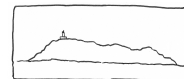
Să evadez puțin din oraș, să-mi frec retina de altceva decât de pereții aceștia oboșiți.

Am plecat la sud, într-o țară limitrofă, pe malul mării.

Am închiriat o cameră într-un hotel dat cu var. Fereastra mea dădea înspre un pinet.

În primele două zile, mă simțeam atât de epuizat încât nu am părăsit camera. Am rămas întins pe pat, cu brațele încrucișate sub cap și priveam conturul copacilor subțiri prin perdeaua ușoară de in pe care o trăgeam peste zi pentru a opri soarele prea puternic. Copacii apăreau ca niște umbre chinezești, alungite, îndreptate în sus. Aproape pe înserat, dezveleam peisajul de perdeă și mă întindeam din nou pe pat, de unde apreciam vârfurile imobile în aerul încă fierbinte și cerul prefăcându-se inexorabil în negru.

A treia zi am hotărât să ies.

Am coborât pe o cărare până la mare.

Era foarte cald, se forma sudoare în locul în care pălăria cumpărată în holul hotelului îmi întâlnea fruntea și, cum fâșia de țesătură prinsă de paie nu o reținea, îmi curgea pe tâmples.

În cele din urmă m-am așezat.

Priveam cum marea lovea stânca pe care mă aflam, cum își făcea spumă când lovea piatra, cum micii bulbuci îi tulburau transparența. Apoi drumul lung al valurilor până la insula apropiată. Toată cantitatea de apă frământată acolo domol, fără zgomot, aproape turcoaz sub soare, fără a cere loc stâncilor, fără a le eroda, doar gâdilându-le fără să le rănească. Parcă le mângâia, așa cum se mângâie coama unui cal.

Iar insula din față apărea astfel în toată splendoarea, întunecată în zarea luminoasă, de nezdruncinat, atât de puternică încât îmi băga în cap ideea de insulă, până și cuvântul insulă începea să dăinuie în gândurile mele.

Și iată ce am înțeles atunci : tot ce scrisesem cu ajutorul persoanei a treia, la care crezusem că apelam ca la o soluție perfectă, toate aceste cărți ar putea fi reunite sub un singur titlu : *Insula anamorfozelor*.

Căci iată cu ce semănau : cu un peisaj distrus, sucit, încolăcit.

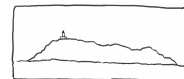
Persoana a treia se comportase precum o oglindă curbă.

Da, procedul poate fi exaltant în aparență; dar la urma urmei, avem de-a face cu o formă înspăimântătoare, cu o magmă monstruoasă și morbidă.

Era viața mea, însă deformată; erau senzațiile care mă încercaseră, dar transformate doar prin simplul fapt de a fi fost împrumutate de fiecare dată altcuiva. Această a treia persoană perversă îmi îndepărtase până la urmă opera de mine însumi, strâmbase oglinda în care credeam că mă răsfrâng, îmi ruinase imaginea și trăsese de ea până când nu am mai recunoscut-o.

Mă deposedasem eu însumi de propria-mi viață, de amintirile care-mi aparțineau, de stofa din care-mi era croită existența.

M-am ridicat de pe stânca mea și am început să fug ca un nebun pe cărări, fără să știu încotro mă îndreptam. Căldura devenea lipicioasă de atât alergat odată cu

ziua, arbuștii nu mai putea duce, în afară de umbrele lor etice, și altele inutile și oribil de încovoiate — și, văzând aceste umbre bondoace și pitice care erau nedrepte față de trunchiurile subțiri, ideea de anamorfoză îmi zvâcnea iarăși în tâmple.

Până la urmă m-am prăvălit la marginea unei poteci. M-am culcat pe pământul cald unde zăceau ace de pin și pe unde alergau furnici mari afrodisiace, cu talie subțire și șolduri pline. Soarele mă moleșea. Am adormit. Am avut vise talmeș-balmeș, o tortură de zgomote și culori în care îmi recunoșteam personajele, dar acestea erau cuprinse de o furie ce-mi era străină.

M-am trezit într-o baltă de sudoare. Cerul de un albastru regesc se derula deasupra mea lipsit de nori. Înțelegeam sensul cuvântului implacabil dacă-l legam de albastru. Auzeam marea în apropiere, clipocitul valurilor pașnice și delicate. Mă cuprinse un chef de a mă arunca în apă.

Am mers până la golfuleț, mi-am scos hainele și m-am scufundat gol, deja sărat. Apa părea rece și era onctuoasă. O alungam cu brațele, încet, ca într-un joc mlădios de zvârcoliri și îmbrățișări.

Mă cuprindea, mă înlănțuia.

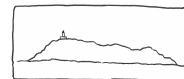
Era precum un corp imens lipit de al meu, umed, unduindu-se.

Mă simțeam eu însumi, iar dovada se afla acolo : numai în „eu” mă puteam întruchipa.

Doar „eu” mă putea cuprinde în întregime, doar „eu” putea lăsa să vibreze în el nenumăratele forme ce puteau foarte bine, dintr-o clipă în alta, să-mi aparțină.

Trebuie să știm să dăm uitării unele invenții. Să luăm la cunoștință că anumite soluții nu sunt cele bune.

Am aspirat o gură de aer iodată și am băgat capul sub apă. Marea îmi masa acum fața, obrații, buzele, fruntea. Mă simțeam ca pe o saltea rece și moale în care se afundă un corp lănced. Apoi am început să suflu mici bule de aer, așa, cu

economie, pentru a încerca să rezist, și-mi închipuiam că în fiecare bulă era nenorocita de persoană a treia care pleca. Ieșea din mine în tot atâtea bule câte romane și protagoniști care-mi furaseră viața. Puf, puf, puf, o expulzam, *vade retro*, bulă după bulă, și fiecare urca cei câțiva centimetri care mă separau de suprafață și mergeau să explodeze în aer liber.

Apoi, odată debarasată complet, îmi propulsam fața afară din apă.

Cerul era senin, orizontul pur.

Acum înotam încet către mal. Mă simțeam ușurat. Și integru. Îmi venise în minte cuvântul „regăsit”. Soarele coborâse puțin, iar razele lui oblice lăsau cârlionți de aur pe creasta vălușoarelor formate de mișcarea corpului meu în apa primitoare și docilă.